

LEZING BLENKINSOP DOOR PETER CELIS

Op zaterdag 12 november 2011 om 14u30 kan u terecht in de Standaard Boekhandel op de Naamsestraat 57, 3000 Leuven. Peter Celis zal er een lezing geven over zijn nieuwe boek "Blenkinsop", een spannend verhaal over het leven van de Canadese oorlogspiloot. Allen Welkom!

Kaat en Frederik Celis, kinderen van Peter, legden op de Herdenkingsplechtigheid van 7 augustus 2011 bloemen neer aan het herdenkingskruis van Edward Blenkinsop.

EEN NIEUW WERKJAAR KOMT ER AAN...

Hoewel we met de Stichting Meensel-Kiezegem '44 hard blijven doorwerken, is dit alweer de laatste nieuwsbrief van het werkjaar 2011. De volgende nieuwsbrief mag u getrouw verwachten in Februari 2012. Dit nieuwe werkjaar brengt ook weer enkele kosten met zich mee, daarom vragen wij aan de trouwe lezers van de papieren versie om hun abonnement te vernieuwen.

Gelieve hiervoor een bijdrage van 12,5 Euro over te schrijven op ons rekeningnummer (146-8037688-15) met vermelding "Nieuwsbrief 2012 – Naam – Adres".

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	p2
<i>Reisverslag 14e</i>	
<i>Herdenkingsreis</i>	p5
<i>Toespraak Dr. Garbe</i>	p8
<i>Vorbij & Gepland</i>	p11
<i>Het Proces van</i>	
<i>Meensel-Kiezegem</i>	p12
<i>Hun Verhaal</i>	p14
<i>Haiku's</i>	p18
<i>Folder MK44</i>	p19

Stichting Meensel-Kiezegem '44

Binkomstraat 56
3391 Meensel-Kiezegem

info@meensel-kiezegem44.be
www.meensel-kiezegem44.be

Afgiftemaanden:
Februari, Mei,
Augustus & November
Erkenningsnummer 608508
Afgiftekantoor 3390 Tielt-Winge

Voorwoord van de voorzitter

De voorzitter in diep gepeins...

Dit was de onderstaande en begeleidende tekst bij een van de reisfoto's, geflitst tijdens onze 14e herdenkingsreis eind augustus 2011 in de omgeving van de fameuze brug te Nijmegen.

Een opmerkelijke fotograaf van dienst. Dat mag je wel zeggen.

Deze voorliggende nieuwsbrief maakt met aanvullende verslagen en reacties meteen het sluitstuk uit van wat weeral maar eens een onvergetelijke belevenis is geworden: herdenkingsreizen naar Noord-Duitse locaties waar het sporenonderzoek naar oorlogsslachtoffers met passie bedreven wordt.

Voor mij persoonlijk althans is de jongste reis de bevestiging geworden van een lang verhoopte droom: nader kennis maken met de slagvelden van Arnhem en Nijmegen. Zoals bekend en gebleken is, werd Market Garden niet direct de simpelste klus wat betreft de militaire en kwetsbare operatie om het Ruhrgebied destijds aan te pakken en Duitsland tot capitulatie te dwingen.

De mislukking liet als 't ware de Duitse oorlogsmachine 6 maanden langer draaien tot mei 1945.

De massale aanvoer van para's langs een bont gekleurde lucht zou de geslaagde startdag van de memorabele operatie Market Garden moeten betekend hebben... Zou... zouden...

Inderdaad. Gedrevenheid en inzet op het hoogste niveau ten spijt, de ontgoocheling van deze miskleun bracht de opmars der geallieerden tot stilstand met bovenop een gevoel van machteloosheid tegenover de Duitse hardnekkigheid.

De invasie en aanvoer van de geallieerde troepen via een luchtbrug met duizenden Dakota's als sleepvliegtuigen van dubbel aangespannen zweefvliegers met manschappen en materialen maakten toen boven onze hoofden alhier een nooit geziene, indrukwekkend onvergetelijk schouwspel. Onverwoestbaar gebeiteld in mijn kindergeheugen vooral omwille van het adembenemend en eentonig geronk van ontelbare vrachtvliegtuigen, draaiend op hetzelfde toerental, op dezelfde hoogte, op dezelfde afstanden, ondersteund door acrobatische manoeuvres van begeleidende, Spitfires, de jachtvliegtuigen, die hun aanvalposities nodig wilden en moesten innemen.

Het was meer dan een helse bedoening, de getuige van een verbazingwekkende prestigieuze maar kwetsbare operatie wegens de opvallend laagvliegende formaties. Onheilspellende uitzichtloosheid.

Ik herinner mij dat een gevoel van angst zich van mijzelf meester maakte als een majestueuze klacht, vooral omdat de resultaten van de landing in Normandië met hetzelfde toneel ons voor de geest bracht wat deze luchtbrug uiteindelijk aan slachtoffers zou maken.

Het werd een brug te ver. Dood en vernieling. Leed en lijden. Wij kennen vandaag de resultaten van deze slachting en de rapporten van op de slagvelden: onvoldoende rekening gehouden met en in euforie geleefd dat alles mee zou zitten. De beelden van de "te halen bruggen" zijn vandaag nog de weerspiegeling van de mislukking en de onhaalbare ingrepen.

Ter plekke, aan de hand van de foto's, oorlogsmaterialen, grondplannen, verslagen en videovoorstellingen werd het na 66 jaar een uitzonderlijke belevenis.

*Het werd voor mij persoonlijk een emotionele ontmoeting van "de onsterfelijke doden".
In een afzonderlijk artikel zal ik hierover mijn ervaring uitwisselen.*

Guido Hendrickx

De voorzitter in diep gepeins... (vervolg aan het voorwoord)

Een kleine inforuimte tegenover de brug te Grave-Nijmegen met meerdere bezoekers... De Neuengammereizigers 2011 van de Stichting, geïnteresseerd als altijd, palmen de ruimte in. Gedempte en gedrukte stemming als in een sterfkamer... Spraakloze aanwezigheid. Overzichtelijke en gedetailleerde infoborden spreken boekdelen. Tot voorheen de grote onbekende.

Een wazige foto aan de wand en mijn aandacht is gefocust. Wazig uitgevoerd, maar wel ingrijpend. De oorlogscorrespondent van dienst heeft hoogst waarschijnlijk niet de tijd gehad om correcte afstelling van zijn fotoapparatuur te controleren. Mogelijk ook de hallucinate omstandigheden van het ogenblik: oorlogsgeweld op het hoogste niveau, bevende armen en benen of de trillende aarde onder het geweld van bominslagen en uiteenspattende granaten. Of was het ook zijn laatste snik en klik waarmee hij de wereld het inferno van deze hopeloze strijd wilde meegeven? 't Werd een foto die op het eerste zicht geen prijzen zal halen maar toch boekdelen aan informatie achterlaat. Een onweerstaanbare drang dwong mijn aandacht: de John S. Thompsonbrug. Ik zie méér dan ik zie.

Een jong soldaat, weinig meer dan een kind, ligt geveld naast een zwaar bewapende maar gehavende tank. De laatste kruitwalm rond de gevechtskoepel, dampend uit een gloeiende kanonloop, verhoogt de waarschijnlijkheid van ongepaste beeldscherpte.

Het haast afgescheurde insigne van zijn gevechtseenheid op de flodderige en vuile soldatenkledij maakt duidelijk: hier is een regiment gesneuveld. Wat eens een soldaat was, ligt hier, wachtend op erkenning of herkenning, ineengekrompen en verlaten in omgewoeld gras. Niemand meer is gekomen om hem te bedekken met het traditionele lijkkleed.

Geen tijd meer... of niemand meer voor deze opdracht. Ook geen Rode Kruishulp in de buurt. De overwinning dát alleen is van belang en telt. Menselijke aanpak... geen sprake van. Oorlog voeren en slachtoffers maken. Terreinwinst maken ten koste van alles, niks meer, niks minder

Ze zijn gesneuveld bij bosjes in een bloederige veldslag, de laatste zomerdagen van 1944 die tot doel had een moeilijke en grimmige hindernis in de Hitlerlinies te overbruggen en de frontlijn van de Rijn en de Waal te doorbreken. De twijfelachtige operatie Market Garden in zijn volle glorie.

Ik voel het schijnbaar sidderen van grond onder mijn voeten en waan mij getuige van bittere gevechten. De voormalige gebouwen rondom, de schuilplaatsen van voorposten en aanvallers vormen een bedreiging en werden omgetoverd tot gapende ruïnes. Uit elk "gat" loert de dood. Links vooraan een geblakerde jeep mogelijk verrast en ongeweten beland in het vijandelijk schrootvuur. Weggemaaid tot schroot. Oorlogvoeren vanuit de loopgrachten was hier v é r weg.

Het lijkt allemaal heel normaal tot wanneer ik opmerk dat even vooruit de afschuwelijke afweerlinie opduikt. Hitlers ideeën op z'n best: staalgewrochten, prikkeldraad en moordende vuurmonden vragend om kanonnenvlees. Ik vraag mij af hoe mannen daar ooit doorheen konden of wilden. Wie kon zelfs maar de moed opbrengen om het te proberen? Ik krijg een uitzonderlijke bewondering voor deze onbekende soldaat. Hem loslaten kon niet meer. Ik wil meer details. Alles spreekt mij aan. Een close beeld werkt als een magneet op de situatie. Rondom dit slachtoffer lijkt de aarde omgewoeld. Mogelijk heeft een ongekende granaatinslag alles in stukken uiteengerukt. Een ontploffing zonder voorgaande. Zijn handwapen vloog buiten bereik. Een briefje of wat dan ook duikt als een witte vlek op in deze duistere situatie in een verkrampte hand. Wat moest hij hiermee? Een verhakkelde schets van deze gevaarlijke zone? Bevatte het dominante bevelen voor een ingesloten voorpost? Ik weet het niet. Voel mij eveneens wanhopig omwille van de laatste uitzichtloosheid van de omstandigheden.

Mijn fantasie toert naar menselijkheid. Ik word er misselijk van.

Waarschijnlijk een laatste briefje aan zijn ouders, zijn moeder misschien. Met zijn naam en identificatiegegevens net voor dat ultieme bevel "Oprukken naar de vuurlijn". Hij wilde mogelijk zekerheid en niet verzeilen in de naamloosheid. Zodoende wilde hij niet belanden in de lange reeks van onbekende slachtoffers.

In de beste omstandigheden is het misschien toch een brief geworden aan het thuisfront. Geforceerde melding: "Ik maak het goed en hoop van u hetzelfde". "Niet piekeren en moedig blijven. Alles gaat over". Kortom, een eenvoudig veelzeggend of nietszeggende aanhaling van wat op dat ogenblik op handen is. Kleine zaken in grote omstandigheden onleesbaar opgetekend in soldatentermen. Een man op weg naar het kerkhof, een man naar mijn hart.

Voor mij werd het een onomschreven besef van de eenzaamheid die de dood te velde betekent en omringt door de nutteloosheid van een afgeknapt leven.

Wegens familiale verplichtingen moest ik de deelnemers en de groep één dag vervroegd verlaten. Een lange eentonige HST-treinreis tussen Hamburg, Keulen en Brussel hield mij bezig met de opgenomen fantasieën en de niet-verwerkte emoties. Ook vandaag nog. Vragen waarop geen antwoord komt.

Ik stel mij voor hoe hij daar lag te sterven of wist dat hij zou sneuvelen. Uiteindelijk ben ik misschien wel verkeerd aan het inschatten. Was het een brief àn huis of een laatste berichtje van thuis en wilde hij een oerband voelen met alles wat hem nog dierbaar was, zijn thuis en zijn familie. Ik weet het niet. Daar ter plekke, toen alles duidelijk leek, wist ik het ook niet. Vandaag ook niet.

In de vooraf-uitgebreide en uitgedeelde reisinformatie en de toelichting van onze bekwame gidsen en later ook in background informatie op internet las ik over de "kundige" legerleiding die leidde tot een brug te ver te Arnhem. De geschiedenis blijft ze herhalen en vernoemen(sinds 2004). Mijn lijst van onsterfelijk doden is ondertussen aan sterke uitbreiding toe.

Dit alles mogen beleven dankzij de handige opgestelde reisbrochure met het voorafgaand en inleidend bezoek door onze gidsen Oktaaf en Tom: prima werk. Gefeliciteerd en van harte dank.

Mijn ingekrompen reisschema en het bezoek aan deze historische plaatsen, de Frostbrug te Arnhem en de John S. Thompsonbrug in de omgeving van Nijmegen zijn toch geen sluitstuk geworden.

Integendeel.

Voor wanneer nog eens in planning?

Guido Hendrickx

Voorzitter

De medereizigers van de 14e herdenkingsreis bij de brug van Grave, op weg naar Arnhem

Beknopt verslag van de 14de herdenkingsreis

Eerste dag: donderdag 25 augustus 2011

En weer eens stipt vertrokken om 6u: proficiat medereizigers. Dat werd zeker de langste dag en misschien een brug te ver?

Over Bruggen gesproken: onze Operatie Market Garden hield de eerste maal halt aan de brug van Grave. Iedereen was in de bus via een documentaire en door de reisbrochure al gedeeltelijk op de hoogte van de geschiedenissen van deze prestatie, die spijtig genoeg falikant afliep.

In Arnhem heeft de vertoning op de projectietafel in het informatiecentrum en de bijhorende filmpjes en klankbanden alles nog eens extra verduidelijkt.

Een hoogtepunt beleefden we wel op de parking langs de autostrade waar Jef Van Goidsenhoven duidelijk maakte dat hij 85 jaren jong was en ons trakteerde met bubbels en koekjes. Voor de vele passanten was dat wel een eigenaardig zicht: meer dan dertig mensen die kusten en dronken naast de blauwe Hagelandbus. In elk geval, Jef, nog eens extra proficiat van de redactie van de Nieuwsbrief. De lange trip naar het KZ Sandbostel, waar we opgewacht werden door de sympathieke Andreas Ehresman en zijn assistente Dörte. Zij gaven ons een boeiende uitleg, unieke filmbeelden en een ontluisterende rondleiding. De rolstoelgebruikers, Staf en Julia, kregen op het geaccidenteerde terrein de sportieve bijstand van atletische dragers, trekkers en stoempers en zo geraakten ze overal binnen en wat nog belangrijker is, terug buiten.

Door de vele omleidingen misten we in Bullenhuserdamm onze goede vriend Andreas Lappöhn. Dat was echter maar uitgesteld. Dan maar naar het hotel. De stevige maaltijd en de rust kwamen van pas om fit de tweede dag aan te vangen.

Tweede dag vrijdag 26 augustus 2011

Bremen was op deze dag de hoofdbroek. Na jaren kregen we eindelijk het ware verhaal van de Bremer Stadsmuzikanten te horen. In Farge aan de enorme duikbootbunker, na een sobere plechtigheid aan het beeld 'Vernichtung durch Arbeit' splisten we ons in drie groepen: Eén deel ging praten met de leerlingen, een tweede groep wandelde rond het domein van de bunker en het grootste deel trok de massieve duikbootbunker in. De groep met de blauwe helmpjes op de witte gaten mutsjes bood een smurfachtige aanblik. Spijtig dat we het tweede deel niet in mochten omwille van de veiligheid. (dus zijn we al jaren onveilig dat gedeelte gaan bezichtigen, maar ja "safety first"). Na het boeiende gesprek met de Duitse scholieren begaven we ons naar Blumenthal waar we weer konden vaststellen dat het onderhoud rond het monument nog steeds het grote probleem.

Onze voorzitter ontving daar, voor ons museum, een catalogus die blijk gaf van minutieus mierenwerk van professor Gaebelein. In de gezellige kelders van AG Weser verraste Marion Bonk ons met een stevige maaltijd: lekkere aardappelsalade en typische gerookte knäckwurstjes. (elders in deze Nieuwsbrief vind je haar recept).

We stonden er toen stevig op om ontvangen te worden door de burgemeester van Bremen. Zelden hebben wij op een zo prachtig stadhuis zo een interessante rondleiding gekregen als van de sympathieke Bremense Burgervader. Ook op zacht aandringen mochten we ook de gouden kamer bekijken.

Onze gids Oktaaf Duerinckx met Burgemeester van Bremen Jens Böhrnsen

De stemmige kapel op het Österholzerkerkhof en de wandeling door dit prachtige park werd besloten met een korte plechtigheid aan de grafstenen met de in steen gekapte vermelding van de namen van onze dorpsgenoten. Ook onze nederlandse vriend Cees Ruyters legde hier bloemen neer.

Derde dag: zaterdag 27 augustus 2011

De jaarlijkse Neuengammedag begon met regen en ontij. Na het bezoek aan de herdenkingshal trokken monumentwaarts. Directeur Detlef Garbe onthaalde ons weer, samen met Andreas Lappöhn als goede vrienden. Onze plechtigheid aan het museum beperkte zich deze maal tot het neerleggen van de bloemen aan ons beeld "De wanhoop van Meensel-Kiezegem" door Magda, Katrin, Freddy, Jef en Oktaaf Duerinckx, waarna de traditionele fotosessie toch kon doorgaan.

Derestvan het programma werkten we af in de hal van de Klinkerwerken. Ingrid Hendrickx verwoordde de ideeën van haar vader-voorzitter op een serene waardige wijze. Het gelegenheidsgedicht werd door Katrin Duerinckx voorgedragen en directeur Garbe verraste ons met o.a. de mededeling dat de kleine Franse gemeente Murat zich geïnspireerd had op de manier van werken van de Stichting Meensel-Kiezegem '44 en na een bezoek aan ons beeld besloten zij hetzelfde te realiseren. Deze kleine Franse gemeente had inderdaad heel wat parallele ervaringen tijdens de oorlog met Meensel-Kiezegem. In mei 2012 zal er een monument ingehuldigd worden in de nabijheid van het onze. Volgens Detlef Garbe betekenen wij een inspiratiebron voor vele getroffen gemeenten. (Zie elders in deze Nieuwsbrief de integrale vertaling van zijn toespraak).

Bij het bezoek aan de 'Klinkerwerke' werden heel wat vragen over deze Duitse oorlogsindustrie verduidelijkt. Via de haven wilden we de tentoonstelling aan de restanten van de afgebroken gevangenis bekijken. Daar werden we echter na een tijdje uitgeregend en zochten ons heil in de bus richting restaurant Am Deich. Het onthaal was weer joviaal en de maaltijd lekker en uitgebreid.

Het museum betekende een jaarlijkse "bijscholing" in de materie van dit KZ. We zullen nog enkele jaren moeten komen om alles ietwat grondiger te kunnen bezichtigen. Het pakkende slot van dit bezoek aan het crematorium, met een ontroerend dodenappèl en de jaarlijkse hulde van de familie Cauwbergs is steeds een sterk ontroerend moment.

Het uitgestelde bezoek aan Bullenhusser Damm kon er die dag nog bij. Voor iedereen, nieuw of geroutineerd, was dit een mokerslag en een belevenis die nog lang zal blijven hangen. De gruwelijke moorden op 20 kinderen op een dergelijke wijze kan niet anders dan zich vastzetten in het geheugen van elke deelnemer. De gedenkstätte Bullenhusser Damm is op één jaar totaal vernieuwd en naar scholen toe optimaal heringedeeld. Overal in Duitsland waar we komen wordt er intens gewerkt aan de herinneringseducatie. Een voorbeeld voor ons... maar ja...

Deze avond volgde onze "culturele" Hamburgtrip. Bij deze wandeling werd toch de knop noodzakelijkerwijs even omgedraaid. Het werd een evenement dat op een bruisende manier voor ontspanning zorgde in de "Veermaster". Ook in de autocar naar het hotel bleef de stemming er inzitten. Streng, maar rechtvaardig, zorgde de reisgids ervoor dat iedereen bijtijds in bed lag om 's anderendaags fit aan de terugreis te beginnen.

De volledig vernieuwde site van Bullenhusser Damm.

Ramona Ramsentaler geeft uitleg aan de medereizigers in Wöbbelin

Vierde dag: zondag 28 augustus 2011

Gids Ramona Ramsentaler van Gedenkstätte Wöbbelin hield een klaar betoog buiten voor het museum over de geschiedenis van dit verschrikkelijk kamp. We splitsten ons op in twee groepen, de ene in het museum de andere naar het kerkhof. Opzoekingen leidden naar wat twijfel. In de archieven werd ijverig gezocht. Het merkwaardig monument op het kerkhof toonde de verschrikkelijke kant van kamp.

Op de vernieuwde site in het kamp van Wöbbelin ging alle bewondering uit naar de idee van de openbarstende zwarte klinkers. Aan de barst zelf stonden de namen van de slachtoffers, ook die van Evrad Van Goidsenhoven, die zijn laatste dagen hier in erbarmelijke toestand doorbracht aan de bouw van dit waanzinnige project. Een korte wandeling door het voormalige kamp, waarvan bijna niets meer te merken is, belichtte toch duidelijk de gekte van dergelijke onderneming.

In Ludwigslust aan het slot 'Klein Versailles' genoten de vele eenden van een fontein als bubbelbad. Een korte plechtigheid aan het robuuste monument kon onze herdenkingsreis besluiten. Lutgart Van Goidsenhoven droeg voor en neef Evrard blies 'The Last Post' op trompet. Samen met Jef Van Goidsenoven legden zij een krans neeren besloten zo deze intieme plechtigheid af. manifestatie af.

Dan nog via het kleine stadje Uelzen waar er gelegenheid wasom een klein hapje binnen te spelen. Hierna ging het richting Meensel-Kiezegem. Afspraak werd gemaakt op zondag 18 september 2011 om 14u in Huize Hageland voor een gezellige nabespreking.

En... wat men aan onze reis goed vindt, vertelt men best verder, wat men verbeterd zou willen zien, kom dat aan de organisatoren vertellen.

Gezellige nabespreking op 18 september

Zoals andere derde zondagen van de zomermaanden was het museum-opendoor, kabouterwandelingen en "karhuishappening". Voor deze gelegenheid waren de meeste reizigers van de 14de herdenkingsreis present. Foto's en films bekijken, gezellig napraten met verfrissende dranken of een koffie van René en ook voor een groep of twee een museumgidsing.

Weer hadden de positieve geruchten en gebabbel de bovenhand. We kwamen tot de vaststelling dat velen de reis nog eens wilden meemaken. De groep "vaste abonnees" groeit aan. Na een telling van kandidaten voor de 15de reis tikte de teller al meer dan twintig eenheden aan. Dus werd er bij de organisatoren al besproken welk hotel enz we zouden nemen. Ziehier dan ook al de vage plannen.

15de herdenkingsreis van 23 tot 26 augustus 2012

De eerste voorstellen liggen ondertussen al op tafel: de eerste dag zouden we een uitgebreid bezoek brengen aan Bergen-Belsen, het Russische kerkhof op de Luneburgerheide, het driehoekige Engelse kerkhof te Becklingen en tenslotte Bullenhuseserdamm. De tweede dag of de derde dag wordt dan de Neuengammedag, met een inteime plechtigheid aan ons beeld, bezoeken aan de haven, de resten van de na-oorlogse gevangenis, de herdenkingshalle, de gevallen gevangene, de fabriek "Klinkerwerke", de gestapogarages (nu museum), het grote museum en de gerstaureerde site van het kamp, de Waltherwerkefabriek, de overblijfselen van het crematorium enz.

De andere dag trekken we dan noordwaarts via Lubeck naar Pelzerhaken waar het monument van de CapArcona aan de Oostzee en mogelijk het museumervan bezoeken. Onze vierde dag reizen we via Bremen met als mogelijke plaatsen: Schützenhof, Blumenthal, Farge en via de overzet op de Weser huiswaarts.

Later verneemt u er meer over.

Tijdens onze veertiende herdenkingsreis was directeur Dr Detlef Garbe aan het woord. We gaven toen een korte samenvatting met de belofte de hele toespraak weer te geven in de volgende nieuwsbrief. En omdat belofte schuld maakt, geven we de vertaling ervan hier weer met enkele toelichtingen over de plaatsen die hij aanhaalde.

**14 de Herdenkingsreis van de “Stichting Meensel-Kiezegem’44”
Neuengamme 27 augustus 2011
Toespraak van dr. Detlef Garbe**

Geëerde gasten

en -ik denk dat ik dit zeggen kan en mag- lieve vrienden,

Ik ben zeer verheugd dat u ook dit jaar in het kader van uw reis naar de “Gedenkstätte”, die het noodlot van de gedeporteerden uit Meensel en Kiezegem uitmaakte, het leven en de dood van uw vaders en grootvaders, weer naar Hamburg-Neuengamme gekomen bent.

Er zijn in Europa locaties, hun namen getuigen van misdaden van de Weermacht en de SS, waarvan de bevolking van ganse gemeenten slachtoffer werd. Het Tsjechische Lidice, het Franse Oradour; het Griekse Distomo en het Italiaanse Marzabotto zijn tot symbool voor de brutaliteit van de Duitse oorlogsvoering tijdens de tweede wereldoorlog geworden. In gans Europa waren honderden steden, gemeenten en dorpen getroffen: “met de aardbodem gelijk gemaakt”, de huizen in brand gestoken en de bevolking doodgeschoten, geslagen of gedeporteerd.

Ook in Neuengamme kwam de bevolking van ganse gemeenten, dorpen of steden als offer van represailles van de bezettingsmacht toe. Zo versleepte de SS in de herfst van 1944 na het breken van de opstand in Warschau alleen al meer dan duizenden vrouwen en mannen- deelnemers aan de opstand maar ook niet-deelnemers- naar Neuengamme en naar de buitenkampen. Vergelding, terreur en afschrikking betekenden ook het noodlot van de mensen uit het Nederlandse Putten. Van de 589 in oktober 1944 in het KZ Neuengamme gedeporteerden, keerden er maar 45 terug in het later genoemde “Dorp van de weduwen en wezen”.

Toen 15 jaar geleden vertegenwoordigers van de “Stichting Meensel-Kiezegem’44” de eerste maal de KZ-Gedenkstätte Neuengamme bezochten, wisten wij zo goed als niets over de geschiedenis van Meensel en Kiezegem. Zij overhandigden ons dan hun documentatie, die ons de gebeurtenissen voor ogen brachten. Dankzij de gezamenlijke inspanning kon al twee jaar later, op 29 augustus 1998, het door May Claerhout gemaakte herdenkingsbeeld ingehuldigd worden, dat de mensen, die onze Gedenkstätte bezoeken, de geschiedenis van uw gemeente nabij brengt.

Ik ben zeker dat er nog meerdere locaties zijn, in welke de in het concentratiekamp Neuengamme door de SS begane misdaden een ernstige wonde in de geschiedenis van die locaties teweeg brachten.

Eén van deze locaties is Murat, een Franse gemeente met heden ca 2000 inwoners in het departement Cantal in de regio Auvergne. In deze regio versterkten de Duitse bezettingstroepen in het begin van de zomer 1944 hun acties tegenover de weerstand. Op 12 juni 1944 marcheerde de SS en de Franse militia Murat binnen; ook hier was het zoals in Meensel en Kiezegem een probleem met de collaboratie. Meerdere inwoners werden aangehouden en verhoord. ‘s Namiddags viel een weerstandsgroep uit de regio Murat aan en doodden daarbij tien vijanden, waaronder de Duitse bevelhebber, SS-Hauptsturmführer Hugo Geissler. Bij wijze van directe vergelding voor de dood van Geissler werden 25 gijzelaars, waaronder drie mannen uit Murat, op 14 juni doodgeschoten. Tien dagen later omsingelden Duitse troepen Murat. Zij vernielden tien huizen waarvan ze vermoedden dat er weerstanders zaten. Alle mannen tussen 16 en 50 jaar, samen 119, werden door de SS naar de gevangenis van Clermont-Ferrand gebracht. Vanuit het verzamelkamp Compiègne werden de mannen uit Murat op 18 juli 1944 naar het KZ Neuengamme gedeporteerd en vandaar naar verschillende buitenkampen gestuurd; de meesten naar Bremen-Farge.

Slechts 31 mannen uit Murat overleefden. De laatste van hen stierf in 2010. Veel overlevenden waren nooit naar Neuengamme teruggekeerd; zij konden en wilden zich deze reis en de confrontatie met de verschrikking uit het verleden niet aandoen. Het behoud van de herinnering lag hen zeer nauw aan het hart. In Murat werd de herinnering door een gedenkteken en met een permanente documentatie gehandhaafd. Geïnspireerd door het voorbeeld van de "Stichting Meensel-Kiezegem'44" zal volgend jaar in de directe nabijheid van hun monument hier in Neuengamme een gedenkteken geplaatst worden, waar in het centrum zuilen zullen staan- gemaakt uit basaltsteen uit Murat. Het zal gelijk zijn aan het monument aan het station van Murat.

U ziet dat uw voorbeeldig werk aan de herinnering en de verwerking ook elders grote erkenning geniet en als voorbeeld dient.

Ook ik ben telkens verbaasd, met welk groot engagement u deze opgave ter harte neemt. Zo is de reisbrochure, die u ter voorbereiding van deze nu al 14 de herdenkingsreis samengesteld hebt, een uitstekende informatiebron, die ik graag aan andere groepen ter navolging wil aanbevelen.

Ik hoop op een verdere intensivering van onze zeer goede samenwerking en op nog veel meer reizen van uw Stichting naar het KZ-Neuengamme. Ik dank u voor uw vertrouwen.

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Dr. Detlef Garbe, Direktor

Jean-Dolidier-Weg 75

D 21039 Hamburg

Noot van de redactie:

Lidice is een dorp in de Tsjechische regio Midden-Bohemen. In de Tweede Wereldoorlog werd het dorp volledig vernietigd door de nazi's. Ongeveer 340 mannen, vrouwen en kinderen van het dorp werden door de nazi's vermoord.

Oradour-sur-Glane is een gemeente in Frankrijk. Het dorp werd in 1944 verwoest in het bloedbad van Oradour-sur-Glane. Na de oorlog werd het dorp nabij de ruïnes herbouwd. Het bloedbad van Oradour-sur-Glane vond plaats op 10 juni 1944. Het dorp werd die dag door het eerste regiment 'Der Führer' van de 2. SS-Panzer-Division Das Reich ingesloten en uiteindelijk verwoest. Bij deze overval werden 642 mensen vermoord. Slechts zes personen overleefden het bloedbad.

Distomo Het bloedbad van Distomo vond plaats op 10 juni 1944 in de Griekse plaats Distomo in Centraal-Griekenland. Toen pleegden leden van de 4. SS Polizei Division een massamoord als represailles voor een aanslag van de partizanen. De SS'ers gingen ieder huis langs en vermoordde iedereen die zich binnen bevond. In totaal werden 218 mannen, vrouwen en kinderen vermoord. Het dorp werd na de vergeldingsactie volledig afgebrand en de meeste van ca. 1 800 inwoners moesten zich ander onderkomen zoeken.

Marzabotto is een bergdorpje in de Italiaanse provincie Bologna en telt 6491 inwoners. Tijdens de tweede wereldoorlog heeft in de heuvels boven Marzabotto een slachting plaatsgevonden. Duitse SS troepen onder leiding van Sturmbannführer Walter Reder vermoordden honderden Italiaanse burgers. De slachting vond plaats in de herfst van 1944. Het was de ergste massamoord op burgers die tijdens de oorlog door de Waffen-SS in Italië is gepleegd. Als represaille voor de lokale ondersteuning aan de partizanen en de verzetsbeweging hebben soldaten van de 16e SS-Panzer Grenadierdivisie "Reichsführer-SS" (geleid door SS-Sturmbannführer Walter Reder) tussen 29 september en 05 oktober 1944 honderden mensen in Marzabotto en in de aangrenzende plaatsen Grizzana Morandi en Monzuno gedood. Het gebied werd systematisch verwoest.

Murat is een gemeente in het Franse departement Cantal (regio Auvergne) en telt 2153 inwoners. De plaats maakt deel uit van het arrondissement Saint-Flour. (nabij Clermont-Ferrand)†

Recept voor aardappelsalade van Marion Bonk

Tijdens onze veertiende herdenkingsreis werden we in Bremen vergast op een voedingrijke maaltijd, geschonken door onze vrienden Reimond Gaebelein en Marion Bonk, die het festijn bereidde. Enkelen vroegen haar het recept door te sturen en dat deed ze ook.

RECEPT voor 4 porties aardappelsalade van Marion Bonk

1,5 kg aardappelen, 2 appels, 2 uien, 250 ml augurkjes (pickels), 125 g vet wit gerookt spek, 250 g mayonaisse, 0,3 l azijn, 1-1,5 l water, zout, peper, paprika (poeder), 3 hard gekookte eieren.

BEREIDING

Aardappelen koken en appels, uien en augurkjes in klein stukjes snijden, Azijn, water, zout, peper, paprikapoeder mengen, Appels, uien en augurkjes erin mengen. Aardappelen schillen en in schijven snijden, toevoegen aan het azijnwater. Een nacht laten staan, de volgende dag het water afgieten, mayonaisse met die aardappelen, appels, uien en augurkjes mengen, het vet wit gerookt spek in klein dobbelsteentjes snijden, in de pan uitbakken en met de aardappelsalade mengen hard gekookte kleingesneden eieren naar eigen keuze mengen & Smakelijk!

De medereizigers van de 14e Herdenkingsreis naar Noord-Duitsland bij het beeld "De Wanhoop van Meensel-Kiezegem" in de voormalige tuinen van de SS in KZ Gedenkstätte Neuengamme

Vorbij...

7 augustus 2011 - Herdenkingsplechtigheid Meensel-Kiezegem

67e verjaring met als sprekers: Burgemeester Chris Desaever, Jozef Craeninckx (Nationaal Voorzitter NCPGR, Ard Kleyer (Loco-Burgemeester Putte) & Vital Craeninckx (Voorzitter NCPGR Meensel-Kiezegem/Tienen), hier naast Ruben Degeest die zorgde voor een muzikale omkadering. De harmonie Sint-Jozef uit Tielt met zowel het Canadese als het Belgische volkslied besloot deze plechtigheid.

25-28 augustus 2011 - 14e Herdenkingsreis naar Noord-Duitsland

16 september 2011 - Weert-Fakkeltocht

Aandachtige scholieren uit Weert tijdens het jaarlijkse scholenbezoek aan Meensel-Kiezegem.

18 september 2011 - Nabespreking Herdenkingsreis

13 oktober 2011 - Wandeling globetrotters - Tentoonstelling

23 oktober 2011 - Hagelands Vredesmuseum -familie en kennissen Frederic Duerinckx

27 oktober 2011 - Museum-film-kerkhof en Koninklijk Atheneum Diest (zie verder)

Op de agenda...

10 november 2011 - Bezoek Hagelands Vredesmuseum St-Jorisschool Winge

11 november 2011 - Bezoek Hagelands Vredesmuseum OKRA Neerlinter

De aanvragen voor volgend jaar CIMIC en Weert zijn ook reeds binnen

Het Proces van Meensel-Kiezegem - Deel Drie

Vrij Volk nr 19- 11 Mei 1946

De zaak van MEENSEL- KIEZEGEM

2de vervolg (Krijgsraad van 7 mei 1946)

Get. JACOBS Jan Denis, Molenbeek-Wersb. verklaart dat hij de dag van de razia te Molenbeek-Wersbeek Dellemans ontmoette die naar Jozef Merckx reed. Deze was op het land aan 't werk. Het kan ongeveer elf uur geweest zijn.

Get. VAN GOIDSENHOVEN FR., Vissenaken ten ontlaste, verklaart dat op de dag van de razia zijn vader begraven werd doch hij weet niet of daar een Merckx aanwezig was.

Get. VAN CAUWENBERCH Alfons, Meensel-Kiesegem ten ontlaste, verklaart dat hij de dag van de razia, de auto's met gestapo naar Molenbeek zag rijden. Hij was bang en Jozef zegde dat hij geen schrik moest hebben, dat ze niet deze kant uitkwamen. Jozef was op 't land aan 't werk en scheen op de hoogte van wat ging gebeuren.

Get. CHRISTIAENS PETRUS, Molenbeek-Wersbeek werd aangehouden bij de razia van 26 Augustus en naar school gevoerd waar hij 2 der zonen van Merckx herkende. Hij zag er een van Daenen slagen.

Vrij Volk nr 20- 18 Mei 1946

Get. ROSKIN LAMBERTUS, Meensel-Kiesegem werd samen met zijn zoon op 11 Augustus aangehouden, later toen bet. in gesprek was zegde deze. Als dit 14 dagen eerder had plaats gehad dat zijn zoon dan niet doodgeschoten was, reeds vroeger had Jozef verklaard indien zijn koolzaad vernietigd werd, half Meensel zou aangehouden worden.

Get. ROSKIN Clementine, Meensel-Kiesegem, verklaart dat haar man, broer en zoon meegevoerd werden, haar zoon werd enkele uren later vrijgelaten. Get. ging bij de familie Merckx om tusschen te komen waar Maria haar erg beleedigde en zegde dat haar broer moest gewroken worden. Jef zegde dat Vandermeeren schuld had aan de dood van zijn broer en Marcel voegde er bij dat zijn dood veel te zacht geweest was. Zij ging dan bij Broos om een getuigschrift, deze zegde " Ja nu moet ik voor die mannen briefjes schrijven, wat gaan zij ginder van mij denken". Haar man overleed in Duitschland op 12 Januari 1945.

Get. BOLLAERTS Bertha, Meensel-Kiesegem, ging na de aanhouding van haar man bij de familie Merckx om ten beste te spreken. Jozef zegde als de mannen naar het kerkhof konden gaan en zijn broer weer levend maken zij direct vrij waren.

Get. PEETERS Augustinus, Meensel-Kiesegem, ging de dag van de razia bij de familie Merckx om het span te halen om zijn oogst binnen te halen, daar zegden zij hem dat hij beter was te wachten tot de razia gedaan was. Er kwamen 2 personen binnen die allen wilden meevoeren, doch toen zij hoorden waar zij waren verontschuldigen zij zich en vertrokken. Eens maakte Ernest hem een verwijt omdat hij geen lid was van de V.N.V.

Get. VAN ROY Clementine, Meensel-Kiesegem, verklaart dat haar man aangehouden werd , doch gelukkig is hij uit Duitschland weergekeerd. Vrouw Merckx zegde dat het niet erg was dat die personen aan gehouden waren en dat ervoor haar zoon 70 zouden gefusilleerd worden en moest het nog gebeuren zou dit getal verdubbeld worden. Maria zegde dat Prosper Natens een moordenaar was en Jef dat voor degenen die de witte brigade maar een stukje brood gegeven hadden de zoutmijnen nog te goed waren.

Get. VAN HUMBEEK Juliana, Meensel-Kiesegem, verklaart dat haar man en 2 zonen op 11 Aug. aangehouden werden, de 2 zonen werden in Sept. te Brussel door de Engelschen, de man overleed te Neuengamme. Bij de familie Merckx waar get. ging ten beste spreken noemde men Vandermeeren als de moordenaar van hun zoon en Maria zegde dat de zoutmijnen te goed waren voor hen die aan de witte brigade een stukje brood gaven. Broos vertelde aan get. dat hij op de burelen van de gestapo mannen moest bewaken, hij weigerde een getuigschrift ten gunste van haar zonen te onderteekenen.

Get. VAN KERKHOVEN Louis. Broos zegde hem dat met Maria M. op het verhoor aanwezig geweest te zijn van Prosper Natens en Vangoidsenhoven. Maria noemde hen de moordenaars van haar broer, die een zoete dood gestorven was, .(?)..maar hen doen in stukken hakken.

Get. NIJS Maria, Meensel-Kiesegem, ging bij Broos om ten beste te spreken voor haar oom, doch hij duwde er hem zeker nog dieper in. Zij hoorde Broos tegen Maria zeggen aan de gestapo "Kom wij gaan eens naar die boosdoeners zien". Broos zegde haar bij de terugkeer dat Maria naar de revolver had gegrepen voor Prosper Natens en Alfons Van Goidsenhoven doch dat hij gezegd had, "laat dit, het zou een te zoete dood zijn".

Broos lochent dit waarop get. hem verwijt nog altijd even valsch te zijn. Eens zegde Broos haar, dat haar oom die burgemeester was de russen moest overdragen aan het commandantur te Tienen.

Get. CRAENINCKX Maria, Meensel-Kiesegem, verklaarde dat bij de 1e razia zij en haar familie mishandeld werden. Een van de zwarten vertelde dat zij niet wisten waarom zij naar het dorp moesten komen, doch aan de ingang van het dorp werd hen door 3 gemaskerde personen alle inlichtingen overhandigd. Haar broer werd die morgen vermoord, een andere werd aangehouden. Get. Ging bij Broos ten beste spreken voor haar broer, doch deze zegde dat er niets aan te doen was. Zij ging dan bij de familie Merckx, waar Maria zegde dat zij voor die moordenaars niets deden. Jozef zegde ook dat het moordenaars waren. Broos zegde dat notaris Mertens het hoofd van de heele bende was.

Get. VAN DER MEEREN Maria, Meensel-Kiesegem verklaarde dat Maria in kostuum was van de V.N.V.

Get LAMBRECHTS Maria, Meensel-Kiesegem, verklaard dat ook aan haar Maria Merckx allerlei verwijten toezond en zegde dat het bandieten waren en Vandermeeren de moordenaar van haar broer.

Get. COECKELBEGHS Maria, Meensel-Kiesegem. Maria zegde dat Vandermeeren gestorven was met het Judasgeld op zich, de echtgenoot van get. Werd ook aangehouden.

Get. VUCHELEN Theof., Meensel. Tijdens de razia was bet. (dit moet wel get. Zijn: n.v.d.r.) gevlucht, hij hoorde iemand zeggen dat er al 3 doden waren waarop Remi Merckx antwoordde "Er moesten er wel 25 zijn". Zij hebben mijn jongen ook aangehouden.

Get. BAERTS Carolus, werd aangehouden bij de 2e razia en werd na 12 dagen gelost. Get. Hield na de bevrijding vrouw Merckx aan die hem 300.000 fr. Aanbood om haar los te laten.

Get. Cauwberghs Alfons, M.-K., werd door een van de zoons Broos aangesproken om naar de fabriekswacht te gaan. Broos was een hevig propagandist. In de café van Stroobants waren de vergaderingen van V.N.V. Get. Was lid van V.N.V. op vraag van de heer Mertens om zoo de V.N.V.-ers in het oog te houden.

Get. LAEVERS Auguste M.K. verklaard dat bij de moord op Gaston Merckx zijn moeder zegde dat er zouden 100 gijzelaars genomen worden.

Get. GOEDHUYS Gaston, M.K., verklaart dat Ernest hem vroeg aan te sluiten bij N.S.K.V., hij verzond ook kaarten voor vergaderingen en verbood het vaderlandsch lied te spelen.

Get. CRAENINCKX François, M.-K., werd aangehouden op 11 Aug. En naar Brussel gevoerd, waar hij bevrijd werd 3 Sept. Zijn vader overleed in Duitschland. Ernest vroeg hem verschillende malen om lid te worden van N.S.J.V.

Noot van de redactie:

V.N.V.: Het Vlaamsch Nationaal Verbond of VNV was een rechts-radical (ook soms als fascistische bestempelde) Vlaams-nationalistische partij, opgericht op 8 oktober 1933 door Staf de Clercq. Tijdens de Tweede Wereldoorlog collaboreerde ze officieel met de Duitse bezetter.

N.S.K.V.: Nederlandse Stichting voor Kunstzinnige Vorming – mogelijk wordt hier bedoeld N.S.J.V.

Fabriekswacht: De Vlaamse Fabriekswacht

De oorzaak van de oprichting van de Fabriekswacht is in wezen dezelfde als die van de Vlaamse Wacht. Het Duitse opperbevel wou in de mate van het mogelijke de taken van de bezettingstroepen overlaten aan eenheden die waren samengesteld uit leden van de autochtone bevolking teneinde manschappen vrij te maken voor Operatie Barbarossa. De Vlaamse Wacht en de Fabriekswacht waren zulke eenheden.

Turcksin, de stichter, heeft na de oorlog beweerd dat hij een mondeling akkoord had met Staf De Clercq, met wie hij overigens al van voor de oorlog bevriend was. De vnv-leider gaf hem toelating dm/zb-militanten aan te trekken voor de Fabriekswacht. De Fabriekswacht zou ongeveer hetzelfde uniform dragen als de dietse militie/zwarte brigade

N.S.J.V.: NSJV kan betekenen:

Nationaalsocialistische Jeugd in Vlaanderen (“Nationale Socialistische Jeugd van Vlaanderen”), een fascistische jeugdorganisatie die in Vlaanderen bestond tijdens de Tweede Wereldoorlog. De Hitlerjeugd Vlaanderen verschijnt op het toneel.

De oprichting van de HJV is een initiatief van de leider van de Duitse afdeling van de Hitlerjugend in België (opgericht in 1933) en vormt een onderdeel van de machtsstrijd tussen de Groot-Duitse beweging (DeVlag en SS-Vlaanderen) en het VNV. Met de steun uit Duitsland weet de DeVlag met de HJV een concurrerende jeugdbeweging voor de NSJV, de eenheidsjeugdbeweging van het VNV, uit te bouwen.

De stichting van de HJV leidt tot zware spanningen in de NSJV. Niet de collaboratie op zich wordt door de dissidenten in twijfel getrokken, maar wel de verwaarlozing van het Groot-Nederlandse ideaal. Reeds in juni 1942 moest het VNV de jeugdrebellie van een aantal NSJV-kaderleden bedwingen. Eind 1943 doet een revolutie het NSJV uiteenvallen in de Groot-Nederlandsche Blauwvoetvendels en de Groot-Nederlandsche Meisjesscharen.

(Wordt vervolgd met getuigenissen van o.m. Wittemans Jules, Hendrickx Jozef, Beddegenoodts Maria Lissens Maria, Schots Maria, Van de Gaer Livinus, Dewindt Aloïs en de ondervraging van de betichten)

Hun verhaal

Wij hebben jaren geleden heelwat getuigenissen opgenomen. Na het relaas van Jean Pypen is het nu de beurt aan **Jef Claes**. Het is noodzakelijk dat wij getuigenissen van (meestal al overleden) slachtoffers blijven publiceren, zodat het niet verloren gaat. Het verhaal van Jef werd aangevuld door zijn echtgenote Melanie Stas.

Jef CLAES werd op 1 augustus aangehouden en keerde uit Neuengamme weer op 4 juli '45. Hij en Melanie hadden toen één zoon, Frans. Later werd hun dochter, Jeanine, geboren. Jef overleed op 31 oktober 1989, Melanie op 23 maart 2008.

Hier volgt het tweede deel van dit relaas.

Wat er op 1 augustus bij hen gebeurde.

Melanie: Ze waren hier heel goed van het spel op de hoogte. Toen ik hier 's morgens buitenging, kwam er uit het graan aan de overkant een vermomde met zijn geweer. Die stond daar om iedereen die wilde lopen gaan neer te kogelen. Dat was al om halfzes 's morgens.

Jef: Hier was maar een drietal Duitsers bij. Dat zagen we aan hun kledij en die handgranaten in hun laarzen.

Melanie: Voor we buiten waren hadden we lawaai op de koer gehoord en een stamp op de deur en ze was open. Wij lagen toen hier beneden in 't bed en ze kwamen recht naar ons met de revolver in aanslag. Wij sprongen uit bed met onze armen omhoog. We mochten ons wat aankleden. Ze liepen al direct naar boven want daar sliepen twee “verstekelingen” en aanstonds kwamen ze daar al mee naar beneden en buiten. Toen ik dan ook het huis uit moest en die man uit het graan zag komen, stonden er al een stuk of tien man voor ons huis. We moesten één voor één binnenkomen voor een verhoor en dan kregen we veel slaag. Ze waren naar munitie aan het zoeken, maar daar wist ik niets van.

Jef: Bij mij vroegen ze naar een Marcel en ik zei dat ik die niet kende. Die had hier wel geslapen samen met Jef Boes (Boesmans) en Fons van de metser (Van Goidsenhoven). Achteraf hebben die “zwarten” mij zelf gezegd welke dag hij hier geslapen had. Ze wisten het allemaal.

Melanie: Er had er hier één geslapen en die zou heel het spel verraden hebben. Met Oscar

(Beddegenoodts) zijn ze van het dorp naar hier gekomen. Daar waren twee van die bewakers bij. Ze zijn met hem het bos ingegaan, meer heb ik daar niet van gezien.

Jef: Er waren er ook die gaan lopen waren en om die terug te vinden hebben ze het bos hierachter “afgetrakt”. Petrus Vandermeeren hebben ze ook mee het bos ingenomen. Die kwam hier voorbij met zijn fiets, moest afstappen en mee langs dat wegeltje naar het bos. Daar is hij dan met Oscar (Beddegenoodts) doodgeschoten.

Melanie: Jef Boesmans die heeft hier ook veel slagen gekregen. Die was helemaal vol bloed en had een enorm gat in zijn hoofd. Maar ze moesten mee naar het bos.

Jef: Ikzelf kreeg vooral slaag van de broeksriem en van die “wissen” stokken op het plat van mijn voeten. Dat deden ze om mij te doen spreken. Ze hebben me op een bepaald moment buiten op onze koer gezet en gezegd dat ze me gingen doodschieten. Ze hielden dan een revolver tegen mijn hoofd, maar ik dacht nog: “Zo gemakkelijk schieten ze toch geen mens dood.” Ik zag zo zijdelings die revolver en daarmee schoten ze juist naast mijn hoofd door. Ook de anderen kregen hier heel wat slaag. Ze moesten hier in de voorkamer op ons bed gaan liggen. Het waren allemaal “zwarten” die klopten, want die Duitsers waren niet zo erg.

Melanie: Toen ze in het bos waren, stond ik op de hoek van het bos en was zeer angstig. “Ge moet gene schrik hebben”, zei daar een “zwarte”, “ze zullen u niks doen”. Die wisten goed genoeg wat daar aan het gebeuren was. De mensen van hier hebben later die vermoorde mensen op een ladder moeten wegdragen.

Jef: Ik had zoveel slaag gehad dat ik zelf niet moest helpen dragen.

Melanie: We moesten ook nog door het bos aan Boesmans gaan. Bij die hebben ze ook alles doorzocht en hebben de twee vrouwen er veel slaag gekregen. Maria en Fons werden gepakt en die zijn ook meegevoerd. Het was toen we terugkwamen en op de hoek van het bos arriveerden dat we in dat bos die schoten hoorden. Toen ik weer in huis kwam zat er ene van die “Merckxen” aan tafel te schrijven. Ik durfde hem niet te bekijken. Hij zei nog: “Bidt maar allemaal een paternoster, want gij zult allemaal sterven”. Als ik toen terug buiten kwam, waren ze met die ladders met de doden daar.

Jef: Toen we naar het dorp gingen vertrekken vroeg ik of ik me verder mocht aankleden. Ik had alleen een hemd, broek en klompen aan. Ze vroegen mij in het Duits: “Waar woont gij?” Ik verstond een beetje Duits door acht maanden krijgsgevangenschap bij het begin van de oorlog. Ik mocht dan binnen en die na mij komt zegt: “Gij hebt al veel afgezien”. Ik dacht dus dat ik er wel heel slecht moest uitzien en ik liet me vallen en deed alsof ik iets kreeg. Dokter Briffaerts uit Leuven, die hiernaast op de vlucht was, werd erbij gehaald. Die zei dat het niet zo erg was, dat ik wat slap van hart was. Hij gaf me een pikuur en toen durfde ik niet meer verder komedie spelen.

Melanie: In feite hebben ze ons van niks beschuldigd. Ze vroegen altijd naar Marcel en waar de munitie was. Wij hebben nooit geweten dat er hier ergens iets wegstak.

Jef: We zijn te voet van hier naar meneer Gust gegaan (het grote witte huis in het dorp waar toen dokter Goyens woonde). Vandaar zijn we naar de “Welvaart” gedreven. Daar was de auto met ijzerwaren en die hebben wij moeten lossen. Die jongen van de vrachtwagen heeft nog geprobeerd om ons niet te moeten wegvoeren door te zeggen dat zijn “camion” niet startte. Uiteindelijk moest hij het toch doen. Voor we bij dokter Goyens vertrokken hadden we Oscar Beddegenoodts en Petrus Vandermeeren bij Gust Craeninckx gelegd. De dokter is dan de dood komen vaststellen. Wij hoorden hem luidop zeggen: “Ik stel de dood vast van Oscar Beddegenoodts. Ik stel de dood vast van Petrus Vandermeeren. Ik stel de dood vast van August Craeninckx.” Ons hebben ze daar niets gevraagd.

Over de gevangenis en het transport.

Jef: Met de “camion” reden we naar Leuven. Wij zaten daar in de Vital Decosterstraat en een zekere Vanhoof uit Kersbeek hield daar bij ons de wacht. Hij maakte zichzelf bekend. Die stond daar in zwart kostuum. Ik kende hem niet en toch zegt hij daar wie hij was. Dat is toch heel naïef.

Na een dag of drie hebben ze ons vanuit Leuven naar Sint-Gillis gevoerd. Op de elfde augustus zaten wij al in Brussel. In Leuven hebben ze mij niet verhoord. Enkele anderen, waaronder Jef Boesmans, wel. Jef heeft daar verschikkelijk veel slaag gehad en is niet meer bij ons gekomen. Ook Maria Boesmans, de vrouw van Alfons Van Wanghe die in Duitsland bleef, zat bij ons. Maria is wel bij Jef, haar broer, mogen blijven, omdat ze dachten dat hij anders zou sterven. In Brussel hebben ze me wel ondervraagd, maar ik kreeg er geen slagen. Dat was bij de Gestapo op de Louisalaan. Daar zat ook een vrouw die moest vertalen. Daar ik als krijgsgevangene al acht maanden in Duitsland had gezeten verstond ik dat wel een beetje. Ik verklaarde altijd dat het huis waar wij woonden van Boesmans was en dat ik alleen het onderste huurde en dat die twee verstekelingen boven sliepen en dat ik daar voor niks tussen zat. Ik wil daar geen tralala rond maken: ik kreeg daar geen enkele klop. Daar is wel veel slaag gegeven. In mijn cel zaten nog twee man en die ene had verschikkelijk veel rammel gehad.

Toen wij op transport werden gesteld waren mijn broer Louis en ook de anderen, die de elfde waren opgepakt, al bij ons. Onze Louis is in Sint-Gillis in de cel naast de mijne terecht gekomen. In die gevangenis klopten wij op de buizen van de chauffage om de cel naast ons op te roepen. Wij zegden daar onze “telefoon” tegen. Die mannen naast ons klopten dus op een zeker moment en vertelden zo dat ze een nieuwe hadden binnengekregen, een zekere Louis Claes uit Meensel. Ik zei: “Doe die eens aan de telefoon komen.” Ik was toen zeker dat het onze Louis was. “Hoe komde gij hier, jongen?” “Heel Meensel is hier”, antwoordde hij.

Ze voerden ons dan later weg in bomvolle beestenwagons zonder stro of wat dan ook. Ons hebben ze in één trek recht naar Neuengamme gevoerd. Bijna iedereen van Meensel-Kiezegem zat op die trein. Alleen de enkelen, die ze in Leuven hebben gehouden en die de ergste van het verzet waren, zogezegd de echte “witten”, die zijn terug thuis gekomen, zonder op transport te worden gezet. Ze hebben die in Leuven gehouden om recht over te spreken. Dat is hun geluk geweest. Ik kan niet meer zeggen hoelang we gereden hebben, maar eten op die trein kregen we niet.

In Duitsland

Jef: Ik ben al veel kwijt van wat er gebeurd is. In Neuengamme stonden allemaal barakken naast elkaar met draad rond. De Belgen zaten allemaal samen. Er waren wel mensen van andere streken bij. Voor we het kamp ingingen moesten we het bad in. We moesten onze klederen uitdoen en kregen dan onze gevangenskledij. Dat was zo een gestreept pak of een kostuum met van die lappen in. Daar hebben ze ook ons haar afgesneden. Ge kreeg ook zo een streep midden op uw hoofd: ze “reden” daar zo eens met een machine door en lieten de kanten staan. Als die streep terug lang was sneden ze de kanten weg en lieten die streep staan. Zo waren we altijd herkenbaar, mochten we proberen te ontsnappen.

In Neuengamme hebben wij niet moeten werken. Ik ben in het begin ziek geworden en moest naar het revier (de ziekenbarak) voor acht dagen. Ik had direct de “afgang”. Die soep kon ik niet eten. Wij hadden in de tijd als krijgsgevangene al dezelfde soep gehad en toen kreeg ik die ook al niet binnen. Onze Louis zei me: “Ik zit daar niks mee in. Ik eet liever die soep, eet gij mijn brood maar op.” Toen ik uit de ziekenbarak kwam was “heel Meensel” al weg, behalve Franske Trompet. Die zei dat ze allemaal verhuisd waren. Onze Louis zou naar Hamburg zijn. Later heb ik in Schandelah de metser (Evrard Van Goidsenhoven) nog gezien. Ze zijn later nog wel terug naar Neuengamme gekomen, maar toen zat ik al in Porta. De metser vertelde mij in Schandelah al van de doden, maar ik kan niet meer zeggen over wie het ging. Toen was het al 1945. Wij waren mee moeten achteruit trekken omdat “den

Amerikaan” afkwam. Er waren er die terug naar Neuengamme moesten. Dat was omdat die zo slap waren. Na Porto en Schandelah moesten we nog achteruit. In Porta hadden we hollen moeten maken in de bergen. Men vertelde ons dat het was om een oliefabriek in onder te brengen. Vandaar hebben we vier dagen op de trein gezeten met als enig voedsel vijf poten (wortelen). Op een moment hield de trein halt in een bos en vertrok de locomotief alleen. Daar hoorden we ze op mekaar schieten, de Amerikanen en de Duitsers. Een Duitser, die ons bewaakte in de beestenwagon, stond gereed om lopen te gaan. Komt daar op de laatste minuut die machine terug en ze waren opnieuw weg met ons. We dachten eerst nog dat ze naar een ander kamp met ons gingen rijden.

We reden echter niet naar een ander kamp, maar trokken verder achteruit. Waar naartoe, weet ik niet meer. Eerst waren ze nog bezig geweest om degenen die nog goed waren er tussen uit te halen, de “slechten” lieten ze staan. Ik dacht dat ik nog één van de “goeden” was en ging lopen. Ze liepen achter mij. Ik kreeg een slag en viel om, meer van “slappigheid” dan van die klop. De “goeden” mochten de trein op, maar die trein is niet vlug kunnen vertrekken. Toen hij dan uiteindelijk weg was zijn er tijdens die reis nog veel gevangenen gestorven van slapte. Aan het kamp waar we toen zaten, kwamen de Amerikanen en sneden de draad door en lieten ons daar zitten. ‘s Avonds kwamen ze met een wagentje brood: één brood voor acht man. In het begin ging dat nog goed, maar dan vlogen ze allemaal op dat karretje af en dat was meteen leeg. Ik voelde wel dat ik slap was. Met een open “camion” werden de “slechten” naar het hospitaal gevoerd. Ik mocht niet mee. Dat liet ik echter zo niet aflopen: Ik kroop over de “snuit” van de “camion”, over de kabine en liet me zo bovenop de anderen vallen en ik was mee. Wij kwamen dan in een kazerne terecht. Daar was ik de enige van Meensel. De laatste dorpsgenoot die ik gezien heb was de metser (Evrard Van Goidsenhoven) in Schandelah.

In die kazerne was het al niet veel beter dan in het kamp. Die Amerikanen deden niks, die hadden ook geen eten. Toen we daar een hele tijd waren, vroegen ze wie bekwaam was om met een auto te rijden. Mijn kameraad en ik gaven ons op. Hij zei nog dat ik het niet zou kunnen en schrapte mijn naam. Ik ben dus daar moeten blijven. Met een ziekenwagen zijn ze me dan komen halen en die reden dan nog honderd kilometers achteruit. Daar droegen ze ons op een zaal. ‘s Avonds kwamen ze vragen wie zich niet goed voelde. Ik stak mijn hand op. ‘s Morgens was die hele zaal leeg, op mij en nog een zwakkere na. Toen ze ‘s avonds nog eens kwamen vragen wie zich niet goed voelde, zei ik: “Ho, mannen, ik ben goed, hoor!” Daardoor kon ik ‘s anderendaags ‘s morgens weg en kwam zo op een vliegveld. Daardoor geraakten we dan in Brussel.

Terug naar huis

Jef: We waren dus in Brussel geraakt met het vliegtuig. Daar was een ambulance om ons te komen halen. Een rijkswachter vroeg of er politieke gevangenen bij waren en ook van waar ik was. Hijzelf was van Onze-Lieve-Vrouw-Tielt, een buurgemeente. Hij vroeg of hij “tijding” kon laten weten. Ik zei: “Ja, bij Plien Beddegenoodts is er een telefoon.” Ik dacht er nog tijdig aan dat Oscar, haar man, dood was en dat Plien dat misschien niet zo graag had, als ze het al wist. Die rijkswachter heeft dan naar een kozijn van mij gebeld. Notaris Mertens is me dan komen halen in Brussel. Ik ben toen eventjes in Meensel geweest en dan naar Leuven gevoerd: zes weken kliniek.

Die kameraad van Brussel is later wel hier geweest. Ik had ook een akkoord met een zekere André De Pauze uit Herzele, Aalst. Ik kon bij mijn thuiskomst niet naar hem toe gaan. Ik schreef hem dus en die kaart komt terug. Ik schrijf opnieuw en zet erbij: Politiek gevangene, probeer hem op te zoeken. Een tijd later komt zijn vader hier aan, met een zandkar mee en vraagt of het bij Claes is. Hij gaat zijn portefeuille in en laat een foto van André zien. Ik was na de bevrijding nog bij André geweest en nu was hij nog niet thuis. Later hebben die mensen nog geschreven, maar van André hebben we niks meer gehoord.

Bezoek Koninklijk Atheneum Diest op 27 oktober 2011

Naast film, museumbezoek en kerkhof Meensel verwerkten de scholieren hun indrukken in Haiku's, waarvan wij hier een selectie presenteren.

*Sterren in de nacht.
In haar slaap laat ze een traan,
zoon en broer missend.
(Christie en Zoë)*

*Midden in de dag
Getrokken uit hun huizen
Afscheid voor altijd.
(Cynthia en Anke)*

*Een grote leegte.
Maar acht overlevenden.
Een enge stilte.
(Jelka)*

*Als een video
langs mijn ogen heen en weer
bleven de beelden.
(Cristel en Siham)*

*Wenende vrouwen
zijn wenende weduwen,
maar niet beseffend.
(Ashwin, Bjorn en Frederik)*

*Blinkende knopen
allemaal geborsteld.
Bebloede handen.
(Ashwin, Bjorn en Frederik)*

*Dood in de ogen
hun lichaam nog in leven,
hun ziel al ver weg.
(Neele)*

*Op weg in de trein,
allen op weg naar hun dood
Vrijheid uit het zicht.
(Shana)*

*Met riemen en zweep
tot bloedens toe geslagen.
De pijn zal blijven.
(Ann-Sophie, Zoë en Christie)*

*Verdwenen en weg.
Men vindt geen troost bij elkaar.
Pijn heeft men alleen.
(Ann-Sophie, Zoë en Christie)*

*Al kaal geschoren.
Klaar voor de laatste strijd.
Dood in eenzaamheid.
(Melissa en Leen)*

*Hakenkruis vervaagt.
Een tiran gaat ten onder.
Licht door de wolken.
(Thijs en Bernd)*

*Namen vergeten,
nummers hiervoor in de plaats.
Een verloren ik.
(Thijs en Bernd)*

*Onschuldige mens
laat zijn leven in het kamp.
Eeuwige stilte.
(Vic)*

*Gevlucht voor gevaar,
gescheiden van elkaar
De dood wordt zichtbaar.
(Rozi)*

Folder Stichting Meensel-Kiezegem '44

Na lang zweten en zwoegen heeft de Stichting Meensel-Kiezegem '44 eindelijk haar folder gepresenteerd. Deze folder bevat alle informatie over de werking van onze Stichting gecombineerd met een beknopte versie van de gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog in ons dorp. De folder is uitgebracht in vier talen (Nederlands, Frans, Engels & Duits) en zal verspreid worden over de landsgrenzen heen naar onze internationale partners, maar zal ook te vinden zijn in het Hagelands Vredesmuseum en op onze tentoonstellingen en optredens in het land.

Hieronder kan u de Nederlandse versie vinden.

STICHTING
MEENSEL-KIEZEGEM '44 nl

Meensel-Kiezegem is een klein dorpje in het Vlaamse gedeelte van België, op ongeveer 40km van Brussel en 20km van Leuven. Met 900 inwoners tijdens de Tweede Wereldoorlog leed het een enorm verlies van 67 inwoners omwille van spanningen tussen collaboratie en verzet.

DE MOORD OP GASTON MERCKX

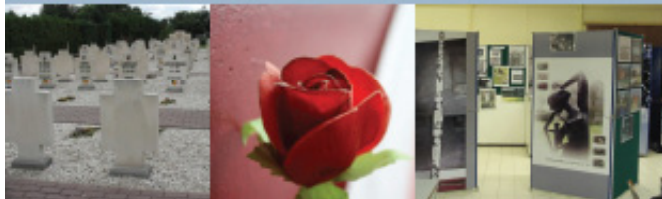
Op 30 juli 1944 werd de collaborateur Gaston Merckx neergeschoten door 3 leden van het verzet. Geen van deze leden was echter inwoner van Meensel-Kiezegem. De moeder van Gaston Merckx eiste op zijn begrafenis 100 gijzelaars als wraak.

DE RAZZIA'S IN AUGUSTUS 1944

Op 1 augustus 1944 werden drie mannen neergeschoten tijdens een eerste razzia. Verder werden 4 vrouwen, 10 mannen en 2 kinderen gearresteerd. Een tweede razzia door collaborateurs, geleid door SS-Officier Robert Verbeelen, vond plaats op 11 augustus 1944. 86 mannen werden weggebracht naar de gevangenis van Leuven en Brussel.

DE DEPORTATIE NAAR DUITSLAND

Begin september werden 75 personen getransporteerd naar KZ Neuengamme (Noord-Duitsland) met de laatste trein vertrekkende vanuit België. Enkele dagen later werd Meensel-Kiezegem bevrijd. Slechts 8 van hen keerden weer.

BOEK & FILM

Het boek "Getuigenissen" van Oktaaf Duerinckx, oorlogswaarnemer, publiceert de gebeurtenissen in Meensel-Kiezegem tijdens de Tweede Wereldoorlog. In 1997 werd de film "Meensel-Kiezegem '44" geproduceerd. De acteurs in de film zijn allemaal verwanten van de slachtoffers.

HAGELANDS VREDESMUSEUM

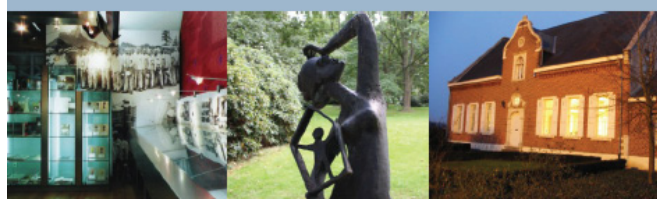
Ter herdenking van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog heeft de Stichting Meensel-Kiezegem '44 het Hagelands Vredesmuseum opgericht waar belangrijke documenten en stukken aangaande dit thema bewaard blijven.

HERDENKINGSREIS

Elk jaar reist de Stichting Meensel-Kiezegem '44 naar Noord-Duitse herdenkingsplaatsen waaronder KZ Gedenkstätte Neuengamme, waar het standbeeld "De Wanhoop van Meensel-Kiezegem" staat. Dit beeld werd opgericht in 1998 in de voormalige tuinen van de SS.

CONTACT

Stichting Meensel-Kiezegem '44
Oude Pastoriestraat 22
B-3390 Tielt-Winge
Reservaties Museum: +32 16 53 66 94
info@meensel-kiezegem44.be
<http://www.meensel-kiezegem44.be>

Ons Contacteren...

Hagelands Vredesmuseum

Huize Hageland,
Oude Pastoriestraat 22
3390 Tielt-Winge

Geleide rondleidingen, elke
derde zondagnamiddag van
de maand, reservaties: Tel.
016/53 66 94, e-mail:
ann.verrek@tielt-winge.be

Onze Medewerkers...

Dagelijks Bestuur:

Guido Hendrickx, Voorzitter

Binkomststraat 56, 3391 Meensel-Kiezezem, Tel 016/487878

René Cauwbergs, Reisleider

Glabbeksesteenweg 93, 3390 Tielt-Winge, Tel 016/632460

Oktaaf Duerinckx, Redactie & Gids

Karekietenlaan, 30 3010 Kessel-Lo, Tel 016/355232

Verantwoordelijken:

Marc Cauwbergs, Foto's en Tentoonstellingen

Binkomstraat 42, 3391 Meensel-Kiezezem, Tel 016/635854

Tom Devos, Redactie

Wingerstraat 12, 3390 Sint-Joris-Winge, GSM 0499/537896

Ingrid Hendrickx, Secretariaat

Kapellekensweg, 32 3391 Meensel-Kiezezem, Tel 016/640309

Rudi Peeters, Wapens en Tentoonstellingen

Kerkstraat 85, 3391 Meensel-Kiezezem, GSM 0486/104960

Valère Van Gramberen, Pedagogische Activiteiten

Bleukenweg 27, 3390 Tielt-Winge, Tel 016/631920

Medewerkers:

Patrick Aerts,

Preterstraat, 24, 3118 Werchter Tel 0477/192775

Freddy Duerinckx,

Gellenberg 107, 3210 Lubbeek Tel 016/621238

Evrard Van Goidsenhoven,

Hamelendreef 27, 3300 Tienen GSM 0476/324401

Alfons Vuchelen,

Henri Dotremontstraat 6, 3320 Hoegaarden, Tel 016/634955

Betty Vuchelen,

Stoopenkensstraat, 110 3320 Hoegaarden Tel 016/767936

ABONNEER NU!

Inschrijven om de nieuwsbrief via de post te ontvangen kan steeds door een kleine jaarlijkse bijdrage in de druk- & portkosten. Gelieve hiervoor een bijdrage van 12,5 Euro over te schrijven op ons rekeningnummer (146-8037688-15) met vermelding "Nieuwsbrief 2012 - Naam - Adres".

De Nieuwsbrief is wel gratis beschikbaar via e-mail. Inschrijven kan op nieuwsbrief@meensel-kiezezem44.be.

Een extra vrijwillige bijdrage wordt doch altijd geapprecieerd.

Ons helpen kan via rekeningnummer 149-0567841-75

COLOFON

Redactie: Oktaaf Duerinckx

Vormgeving: Tom Devos

Foto's: Marc Cauwbergs

Driemaandelijkse Nieuwsbrief over de Stichting Meensel-Kiezezem '44.

Meer informatie kan u steeds vinden op onze website: meensel-kiezezem44.be

